

Projektbeskrivning

Planeten Havet

- ett maritimt tema med arbete i klassrum
och aktiviteter utomhus.

Vårterminen 2024 Flexgruppen Norgårdenskolan år 7-9

Innehåll

1	Inledning	3
2	Bakgrund.....	3
3	Terminsplanering	4
3.1	Vecka 3, Filmvisning.....	4
3.2	Vecka 6, Introduktion	4
3.3	Vecka 10, Svenskholmen	4
3.4	Vecka 11, Filmvisning.....	4
3.5	Vecka 14, Bokpresentation.....	4
3.6	Vecka 15, Arbetsdag på varvet.....	4
3.7	Vecka 16 & 17, Konsthallen på Bohusläns museum	4
3.8	Vecka 18, Havets hus i Lysekil	4
3.9	Vecka 19, Studie och yrkesvägledning	4
3.10	Vecka 22, Segling T/S Westkust	5
3.11	Vecka 23, Flotte på Byfjorden.....	5
3.12	Vecka 24, Avslutning och filmpremiär	5
4	Ämnesinnehåll	5
4.1	Bild	5
4.2	Biologi.....	6
4.3	Engelska	6
4.4	Geografi och historia	6
4.5	Idrott och hälsa	7
4.6	Kemi	7
4.7	Matematik.....	7
4.8	Religion	8
4.9	Samhällskunskap	8
4.10	Slöjd.....	8
4.11	Svenska.....	8
5	Ämnesövergripande arbete och utomhuspedagogik	9
6	Slutord.....	10

1 Inledning

Under vårterminen 2024 har ett maritimt tema genomsyrat arbetet i Flexgruppen Norgårdensskolan. Med denna projektbeskrivning vill vi inspirera andra skolor och visa exempel på en struktur för ämnesövergripande arbete både i klassrummet och genom utomhuspedagogik. Vår tanke är att du ska kunna välja en eller flera aktiviteter och anpassa dem till din egen undervisning eller inspireras av metoderna och genomföra andra aktiviteter, kanske på ett helt annat tema. På uddevalla.se kan du ta del av filmat material och klicka dig fram bland aktiviteter och ämnen.

Pedagogerna Flexgruppen Norgårdensskolan
Uddevalla juni 2024

2 Bakgrund

Inspirationen till detta projekt fick vi från Utvecklingsenheten i slutet av höstterminen 2023 då de delade information om seglande kulturarv och skickade ut intresseförfrågan om filmvisning. Tankar om möjligheten att integrera det maritima temat i undervisningen grodde under juledigheten. När terminen startade började vi planera hur det skulle se ut. I materialet från Utvecklingsenheten tog vi framför allt fasta på möjligheten att se Stefan Edmans film ”Sveriges saltaste kust”, besöka Havets hus, ta del av Fjordtorsprojektet i Byfjorden och knyta an till en segelskuta, T/S Westkust på Orust.

Vi skapade struktur utifrån en tidsplan där våra önskade aktiviteter och externa samarbetspartners lades in. Först ut var filmvisningen och sedan följde tider för att besöka Fjordtorsprojektet, Havets hus och T/S Westkust. Nästa steg var att kontakta ansvariga personer för de olika aktiviteterna vi ville genomföra. Genom ganska många samtal och mejl lyckades vi få en väl fungerande struktur. Under terminens gång så har nya idéer fötts och införlivats i temat. Elever och vårdnadshavare har hela tiden varit väl informerade om aktiviteterna. Vi har även på olika sätt hållit våra kolleger och elever på skolan uppdaterade om projektets framväxt.

I ett tidigt skede resonerade vi med vår rektor och förankrade vår vision. Rektor var mycket intresserad av att stödja detta och vår motprestation skulle vara att dokumentera och synliggöra, både i text och bild. Ekonomiskt stöd anslogs till en lektion på Havets hus och dagseglingen med T/S Westkust. De andra aktiviteterna har varit kostnadsfria. Grundskolans utvecklingsenhet har bistått med kostnaden för vissa bussresor.

Kajsa Gustafson, skolbibliotekarie och kultursamordnare på grundskolans utvecklingsenhet, har bistått oss under hela projektet, bland annat med kontakter, logistik och sammanställning av allt material för att synliggöra detta på kommunens hemsida. Dessutom har hon inspirerat eleverna i gruppen att läsa/lyssna på litteratur på det maritima temat.

Christoffer Hammarlöf som jobbar på kommunens Kommunikationsavdelning var med oss två dagar på T/S Westkust. Han filmade, fotade och intervjuade samt sammanställde en film för att ytterligare synliggöra och sprida information om vårt projekt.

3 Terminsplanering

3.1 Vecka 3, Filmvisning

Vi ser dokumentärfilmen Sveriges saltaste kust. Filmen visas på Biostaden för årskurs 8 & 9 men vi väljer att se den i klassrummet eftersom det passar våra elever bra med ett mindre sammanhang.

3.2 Vecka 6, Introduktion

Det maritima temat Planeten Havet presenteras för eleverna och vi börjar planera och förbereda oss tillsammans med eleverna.

3.3 Vecka 10, Svenskholmen

Vi besöker torskrevet som ligger på land vid Svenskholmen. Representanter från stiftelsen Byfjordens framtid berättar om Projekt Fjordtorsk. Föreningen arbetar bland annat med att placera ut konstgjorda rev av betong på fjordens botten. Där skapas fredade platser för torsk och andra arter.

3.4 Vecka 11, Filmvisning

Vi ser på filmer från torskreven i klassrummet och följer upp besöket på Svenskholmen. Vi fördjupar kunskapen om livets förutsättningar, om ekosystemet i fjorden och hur andra arter gynnas av dessa konstgjorda miljöer.

3.5 Vecka 14, Bokpresentation

Skolbibliotekarien kommer till klassrummet och presenterar böcker med maritimt tema. Äventyrsklassiker, spökhistorier, och vardagsnära skönlitteratur för ungdomar samt faktaböcker om segling, fartyg och havet.

3.6 Vecka 15, Arbetsdag på varvet

Vi åker buss till Kulturföreningen Gösta Johanssons varv på Orust och deltar på en arbetsdag med föreningarna som jobbar med underhåll av T/S Westkust och andra äldre båtar. Gruppen delas upp i olika arbetslag och får hjälpa till att slipa trädetaljer, lacka, tjära och bottenmåla.

3.7 Vecka 16 & 17, Konsthallen på Bohusläns museum

Vi får en guidad visning i utställningen Glöd och stjärnor samt en skapande workshop med maritimt tema. Eleverna får uppgiften att måla ett hav, placera ut en öde ö och välj vad du ska ha med dig om du hamnar där.

3.8 Vecka 18, Havets hus i Lysekil

Vi besöker havets hus och tittar närmare på akvariet. Vi genomför lektionen Jämförande anatomi där eleverna får prova att dissekera bläckfiskar.

3.9 Vecka 19, Studie och yrkesvägledning

SYV kommer till klassrummet och berättar om olika utbildningar med maritimt tema.

3.10 Vecka 22, Segling T/S Westkust

Höjdpunkten i vårt tema blir en hel dags segling ombord på den tremastade skutan T/S Westkust.

3.11 Vecka 23, Flotte på Byfjorden

Vi besöker torskreven med en flotte och får titta närmare på hur de dokumenterar och filmar under ytan. Vi får också information om syresättning av vattnet i Byfjorden och lär oss mer om dessa lokala initiativ att bevara biologisk mångfald.

3.12 Vecka 24, Avslutning och filmpremiär

Skolavslutning och projektet avslutas med premiärvisning av filmen Planeten havet.

4 Ämnesinnehåll

Under hela terminen arbetar vi med temat på olika sätt i klassrummet. Den fasta punkten är teoretiska lektioner i Idrott och hälsa. Där planerar vi och utvärderar alla utomhusaktiviteterna som är utgångspunkten för undervisningen inom olika ämnen.

4.1 Bild

I ämnet bild har vi två lektioner på Bohusläns museum med konstpedagog i utställningen Glöd och stjärnor. Eleverna målar ett hav, placerar ut en ö och resonerar kring vad de ska ha med sig till en öde ö. I klassrummet skapar vi ett gemensamt collage i pastell och gör enskilda och gemensamma bildanalyser.

Kursplan – Bild:

- Presentationer av eget bildskapande från idé och process till slutgiltigt resultat.
- Former, färger och bildkompositioner samt deras betydelsebärande egenskaper och hur dessa kan användas i bildskapande arbete.
- Verktyg och material för två- och tredimensionellt bildarbete. Hur dessa verktyg och material kan användas för bestämda syften.
- Samtida konst- och dokumentärbilder samt konst och arkitektur från olika tider och kulturer. Hur bilderna och verken är utformade och vilka budskap de förmedlar.
- Hur bilder kan kopplas till egna erfarenheter och företeelser i elevernas visuella kulturer. Ord och begrepp för att kunna läsa, skriva och samtala om bilders innehåll, uttryck och funktioner.

4.2 Biologi

I ämnet biologi arbetar vi med området ekologi. Vi ser filmer från om sjön, havet och skogens ekologi. Vi tittar på närmiljön och de små och stora ekosystem vi kan hitta där. Aktiviteterna på Havets hus och vid Torskreven innefattar praktiska fältstudier och experiment. Kursplan – Biologi:

- Lokala och globala ekosystem. Sambanden mellan populationer och tillgängliga resurser. Fotosyntes, celledning, materiens kretslopp och energins flöden.
- Människans påverkan på naturen lokalt och globalt samt hur man på individ- och samhällsnivå kan främja hållbar utveckling. Betydelsen av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

4.3 Engelska

I ämnet engelska ser vi dokumentär om plast i havet och jobbar vidare med tillhörande uppgifter. Vi söker information med ett källkritiskt tänkande och sammanställer en kort faktatext om skeppets historia. Kursplan – Engelska:

- Åsikter, känslor, erfarenheter och framtidsplaner samt relationer och etiska frågor.
- Talad engelska och texter som är instruerande, informerande, beskrivande, be-rättande, diskuterande, argumenterande och kontaktskapande – varje slag för sig eller i olika kombinationer – till exempel samtal, intervjuer, nyheter, reportage och tidningsartiklar.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera, precisera och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.
- Sökning och värdering av innehåll i muntliga och skriftliga källor av olika slag, utifrån olika syften.

4.4 Geografi och historia

I ämnet geografi arbetar vi med kartkunskap och lär oss mer om hur man upptäckte att jorden är rund. Vi kopplar även till historia om hur man navigerat och rest genom historien, bland annat vikingarnas resor, portugisernas navigationsskolor och nya upptäckter av världsdelar, Hansan och handeln med sill och salt. Kursplan – Geografi:

- Kunskaper om geografiska förhållanden och mönster samt om hur naturens processer och människors verksamheter formar och förändrar landskap och livsmiljöer i olika delar av världen.
- Kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv på hållbar utveckling.

Kursplan – Historia:

- Kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer.

4.5 Idrott och hälsa

I ämnet idrott och hälsa har vi teoretiska lektioner varje vecka där vi planerar, förbereder och utvärderar alla aktiviteter inom projektet tillsammans med eleverna. Eleverna fördjupar sig om skutor, båtar, maritim historia och säkerhet ombord samt maritima föreningar med målet att presentera muntligt för andra i gruppen. Vi arbetar med teoretisk och praktisk orientering i havsmiljö med hjälp av sjökort samt ser filmer om maritim nedskräpning och miljöbelastning. Arbetsdagen och seglatsen ombord på T/S Westkust är praktiska moment med tydlig koppling till kursplan i Idrott och hälsa:

- Komplexa rörelser i lekar, spel, idrotter och andra rörelseaktiviteter, inom-hus och utomhus.
- Att orientera sig i okända miljöer med hjälp av kartor och andra hjälpmedel såväl med som utan stöd av digitala verktyg.
- Planering och genomförande av friluftaktiviteter i skilda miljöer under olika årstider.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten och dess tillämpning i praktiken.
- Kulturella traditioner i friluftsliv och utevistelse.
- Badvett och säkerhet vid vatten under olika årstider. Hantering av nödsituationer i och vid vatten med hjälpredskap.
- Planering och genomförande av olika aktiviteter utifrån hur de påverkar olika aspekter av fysisk förmåga och olika aspekter av hälsa.
- Samtal om upplevelser av olika aktiviteter och värdering av hur de påverkar olika aspekter av fysisk förmåga och olika aspekter av hälsa.
- Säkerhet och hänsynstagande i samband med olika aktiviteter.

4.6 Kemi

I ämnet kemi kopplar vi bland annat till filmen som ses på engelskan. Kursplan – Kemi:

- Vatten som lösningsmedel och transportör av ämnen, till exempel i mark, växter och människokroppen.
- Några kemiska processer i mark, luft och vatten samt deras koppling till frågor om miljö och hälsa, till exempel växthuseffekten, vattenrening och spridning av miljögifter.
- Kolatomens egenskaper och kretslopp i naturen, i samhället och i människokroppen.

4.7 Matematik

I ämnet matematik lär vi oss bland annat om skala och beräknar avstånd på sjökort. Kursplan – Matematik:

- Skala vid förminskning och förstoring av två- och tredimensionella objekt.

4.8 Religion

I ämnet religion arbetar vi med olika kulturer, tillbedjan till gudar i både fornnordisk samt moderna religioner och livsåskådningar. Vi lär oss om hur olika politiska system styr miljöfrågor utifrån religion och tradition, nyetablering av företag och hur det påverkar hav och miljö där man inte har samma stränga regler kring utsläpp och kopplar därmed även till samhällskunskap. Kursplan – Religion:

- Kunskaper om religioner och andra livsåskådningar samt om olika tolkningar och varierande praktiker inom dessa.
- Kritiskt granska frågor som rör relationen mellan religion och samhälle.

4.9 Samhällskunskap

I ämnet samhällskunskap arbetar vi med hållbar utveckling och om hur vi kan nyttja havet hållbart, miljöfrågor, naturkatastrofer och utsläpp i haven. Vi lär oss hur det påverkar fisket samt hur Sverige och Eu jobbar för miljön i haven från politiskt håll och knyter an till ämnet geografi. Kursplan – Samhällskunskap:

- Lokala, nationella och globala samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.
- Kritisk granskning av information, ståndpunkter och argument som rör samhällsfrågor i såväl digitala medier som i andra typer av källor.

4.10 Slöjd

I ämnet slöjd är arbetsdagen på varvet kopplat till följande avsnitt i kursplan - Slöjd:

- Verktyg, redskap och maskiner, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
- Utvecklade former av hantverkstekniker och begrepp som används i samband med dessa
- Jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material.
- Resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

4.11 Svenska

I ämnet svenska högläser vi böcker kopplade till det maritima temat. Skapar texter där eleverna får delge sina erfarenheter. Skriver dikter som gestaltar intrycken från de olika aktiviteterna. Vi får också besök av skolbibliotekarien. Kursplan – Svenska:

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Sammanfattning av texter.
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen.

5 Ämnesövergripande arbete och utomhuspedagogik

Ovan beskriver vi varje ämne för sig kopplat till respektive kursplan vilket ger en fragmenterad bild av undervisningen. Vi strävar efter att ge eleverna en helhet och genom att ge oss ut i olika miljöer blir kunskapsinhämtningen på riktigt. I läroplanens kapitel 1 och 2 beskrivs skolans värdegrund och uppdrag samt övergripande mål och riktlinjer. Där lyfts bland annat att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang samt att vi ska förbereda eleverna för att leva och verka i samhället. Det har vi tagit fasta på och att lära in ute har flera fördelar. Här följer några exempel med utgångspunkt i läroplanens skrivningar:

- Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter.
- Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Genom utomhuspedagogik förändras elevgruppens roller. Att lära in ute ger möjlighet till att lämna gamla mönster som finns inom gruppen och nya förmågor ser dagen ljus. Genom uteaktiviteter ökar samarbetsförmågan och stämningen blir ofta lättsam. Mötet med andra människor med god förmåga att möta ungdomar och med mycket kunnande gör positiva intryck på elevgruppen.

- Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare.
- Läraren ska stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Projektet genomförs i en grupp med elever med neuropsykiatriska diagnoser och anpassning, stöd och förberedelse är av största vikt. Vårdnadshavare involveras för att eleverna ska få en trygg och stimulerande upplevelse.

- Läraren ska planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.
- Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt.

Seglatsen och arbetsdagen på T/S Westkust innebär könsneutrala arbetsuppdrag och tillsammans löser eleverna uppgifterna, för arbetet på skutan är tungt och kräver flera personers kraft. Att lösa problem, vikten av att färdigställa och att inte ge upp är centralt och eleverna ser konsekvenserna av sin arbetsinsats direkt.

- Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar
- Skolan ska verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö

Genom vårt tema får eleverna knyta an till olika föreningar och företeelser i samhället. I mötet med företrädare för olika föreningar uppstår förståelse och engagemang. Vi har öppnat dörrar och visat på social gemenskap genom ideellt arbete. Vi har slutligen en verksamhet inom skolan som vi vill nämna, vår fantastiska måltidspersonal som med samarbetsglädje bistått oss med god mat även utanför matsalen. Tack.

6 Slutord

Vilket resultat våra insatser får långsiktigt är svårt att säga. Vi sår ett frö som förhoppningsvis kan gro och slå rot. Vi låter eleverna få sista ordet genom dikten

Nej

Vi gick från bussen en ganska lång bit,
genom gräs, genom kyla och genom hundskit,
till slut kom vi fram och besvikelsen var stor
“är det så här som torskar bor?”

En man med kostym och en täckt med skit,
de såg oss där borta och sen kom de hit,
de berättar om sill historia och skörbjugg,
det blåste som fan och man såg inte ett dugg.

Till slut började de berätta om sälar som kräktes slem,
då bestämde jag mig för att nu fan går jag hem.